

Pohjois-Savon alueellisen vastuumuseon (Kuopion kulttuurihistoriallinen museo) intendentin lausunto 2025 kuntien omistamista ja taloudellisesti tukemista museoista Pohjois-Savossa:

Pohjois-Savon museot, kuntien omistamat ja tukemat museot

Laki kuntien kulttuuritoiminnasta (166/2019) edellyttää pykälässä 3 kuntia edistämään kulttuuriperinnön ylläpitämistä ja käyttöä sekä paikallista identiteettiä tukevaa ja kehittävää toimintaa. Monet Pohjois-Savon kunnat panostavat tähän järjestämällä tai tukemalla taloudellisesti kuntansa museotoimintaa. Tehtävä nähdään tärkeäksi osaksi kuntien toimintaa. Museotoiminnalla kunnat näkevät lisäksi kulttuurista ja sosiaalista hyvinvointia edistäviä vaikutuksia.

Pohjois-Savossa on yli 70 museotoimijaa, kun ei-ammattillisesti hoidetut museot lasketaan mukaan. Kuntien ylläpitämiä museoita löytyy Pohjois-Savon alueelta 16 kunnasta. Näistä kuudessa on ammatillista henkilökuntaa. Näistä vain neljä on valtionosuuden (vos) piirissä.

Yksityisten, kuten säätiöiden, ylläpitämiä, valtionosuutta saavia ammatillisesti hoidettuja museoita on lisäksi kolme. Valtionosuuden saaminen on varsin harvinaista. Yli 70 museosta vain seitsemän on oikeutettu valtionosuuteen riittävän ammatillisen henkilökuntansa, asianmukaisten toimitilojensa, suunnitelmallisen toimintansa, saavutettavuutensa ja hyvin hoidettujen museokokoelmiensa ansiosta. Kuntien taloudellinen tuki on välttämätöntä museotoiminnan säilymiselle valtionosuuden piirissä ja ammatillisen museotoiminnan toteutumiselle.

Kunnat ylläpitävät myös ei-ammattillisesti hoidettuja museoita. Tällöin museot ovat hyvin usein kylmillään olevia rakennuksia, joissa kulttuuriperinnön, eli kokoelmien ja rakennusten, säilyminen on vaarassa. Ne eivät ole ympärivuoden saavutettavia, eikä kokoelmien hoidolle ole aikaa. Museoiden toiminta on hyvin rajoitettua, sillä niistä vastaavat usein kunnan työntekijät osana omaa työnkuvaansa. Monella heistä ei ole museoammattillista koulutusta.

Museoammattillisesti hoidetun museon sijainti omassa kunnassa on lottovoitto kunnalle. Se varmistaa kunnan kulttuuriperinnön asianmukaisen säilyttämisen, laadukkaiden näyttelyiden ja tapahtumien saavutettavuuden niin kuntalaisille, kuin matkailijoille. Museopedagogisten palveluiden saatavuus paikkakunnan koululaisille, aikuisille ja vanhuksille on myös merkittävä hyvinvointia tukeva etu. Museot tuottavat myös taloudellista hyötyä sijaintikunnalleen.

Kuntien ylläpitämiä ja rahoittamia museoita Pohjois-Savossa ja museoiden käyttömenoja/vuosi:

Alueelliset vastuumuseot (lähde: Museotilasto.fi), Kuopion kaupungin ylläpitämät

Kuopion kulttuurihistoriallinen museo, kunta rahoittaa kokonaisuudessaan + vos, menot 2023,
3 415 227 €

Kuopion luonnontieteellinen museo, kunta rahoittaa kokonaisuudessaan + vos, menot 2023,
2 525 711 €

Kuopion taidemuseo, kunta rahoittaa kokonaisuudessaan + vos, menot 2023, 1 946 245 €

Muut ammatillisesti hoidetut museot (lähde: Museotilasto.fi)

Rautalammin museo, säätiö, saanut kunnan rahoitusta 35 000 € vuonna 2023 + vos, menot 2023, 216 492,50 €

Taidemuseo Eemil, Lapinlahti, säätiö, saanut kunnan rahoitusta 49 000 € vuonna 2023 + vos, menot 162 349 €

Suomen ortodoksinen kirkkomuseo RIISA, säätiö, saanut kunnan rahoitusta 50 000 € vuonna 2023 + vos + muu rahoitus, menot 2023, 457 282 €

Varkauden museokeskus Konsti, kunta rahoittaa kokonaisuudessaan + vos, menot 2023, 702 467 €

Kuntien ylläpitämät museot, joissa ammatillista henkilökuntaa (lähde: kuntien omat verkkosivut)

Leppävirta, Leppävirran kotiseutumuseo, puolikas museoammatillinen työntekijä, toimintakulut 2023, 25 399,97 €

Iisalmi, Juhani Ahon museo, puolikas museoammatillinen työntekijä, toimintakuluja ei saatavilla, rakennuskorjauksiin 2026-2029 budjetoitu 0,55 miljoonaa euroa

Kuntien ylläpitämät museot, joista vastaa kunnan henkilökunta osana omaa työkuvaansa (lähde: kuntien omat verkkosivut) (kirjastonjohtaja, kansalaisopiston rehtori, kulttuurisihteeri, kulttuuriohjaaja, kulttuurikoordinaattori, sivistysjohtaja, nuoriso- ja kulttuuritoimenjohtaja, kirjasto- ja kulttuuripalveluiden esimies, vapaa-aikasihteeri)

Tuusniemi

Vieremä

Joroinen

Keitele

Kiuruvesi

Lapinlahti

Pielavesi

Suonenjoki

Siilinjärvi

Sonkajärvi

Tervo

Kuntien osin rahoittamat museot

Monet pohjoissavolaiset yhdistysten ja säätiöiden ylläpitämät museot saavat sijaintikunniltaan taloudellista tukea.

Esimerkkinä Kuopion kaupunki rahoittaa ylläpitämiensä museoiden lisäksi seuraavia museotoimijoita (lähde: Kuopion kaupungin verkkosivut):

Aholansarisäätiö sr, vuonna 2024, 7000 €

Nilsin perinne- ja kulttuuriyhdistys, vuonna 2024, 11 000 €

Riuttalan talonpoikauskulttuurin suojelusäätiö, vuonna 2024, 50 000 €

Huom!

Hevosajoneuvomuseo Hepola Lapinlahdella on kunnan omistama, mutta sen kokoelma ei ole museokokoelma vaan käyttökokoelma.